

quæ animus spiritualiter colligat, nec oculus cernat. Hæc lex dat libertatem, solam fidem poscens, ut quia quæ nõ uidit lredit, de conditione erui mereat. ¶ Nos aut omnes reuelata facie gloriam domini speculantes, ad eandem imaginẽ reformamur à gloria in gloriam sicut à domini spiritu.) Nos dicit omnes, qui libertatem sumus consecuti dono gratiæ dei, gloriam domini per fidem speculantes ad eandem imaginem transformari quam speramus, id est, ut similes inueniamur transacta hac uita imaginis gloriæ Christi, sicut dicit Ioannes Apostolus: Scimus, inquit, quia cū apparuerit similes ei erimus. A gloria in gloriam sicut à domini spiritu, id est, sublatis beneficio dei gloriæ Mofi, quam reatus causa cernere nequibamus, transformamur ad gloriam quam credimus dari nobis à domini spiritu. . Tantum enim dabit gloriæ, quantum dignum est dare deum per spiritum suũ. Ideo enim dixit: Sicut à domini spiritu, ut ostenderet talẽ gloriam dari quæ sublimitati congruat dantis. Mofi enim gloria nec tanta fuit nec perennis. Pro modo enim legis & gloriam accepit, ita & p modo legis fidei in qua spiritus dei est, dabitur gloria credentibus. Tantum enim concessit deus fidelibus, ut spiritum suum det eis pignus illius gloriæ quam promisit.

2. Ioan. 3.

CAPVT IIII.

Quare habentes hæc administrationem, put misericordiam consecuti sumus nõ deficiamus.) Tantam spem dicit administratiõis huius, ut non deficiat in pressuris confortatus fide promissionũ. Vnde superius dicit: Multa fiducia utamur. Fidentes em in his quæ promissa sunt quicquid aduersum acciderit tolerant. Quod non humanis meritis deputat, sed misericordiæ dei quæ hominem primo abluit, deinde iustificat, adoptas filium deo, ut donet ei gloriam similem gloriæ filij p prii dei. ¶ ¶ Sed renunciemus occultis dedecoris.)

Ve.

Ut illi gloriæ dignus sit homo, omnia turpia & polluta quæ fieri & cogitari possunt amouenda docet, ut non solum de opere, sed & de cogitatione pellant. Inuitantis uerba sunt. Sub sua enim & suorum persona, ad meliorem uitam hortatur, propter supradicta uitia quæ in his sæpe reprehendit. ¶ Possunt & hæc occulta dedecoris esse, quæ prauo sensu ad prædicandum meditantur ut fallant. **¶ Nō ambulantes in astutia neque adulterantes uerbum dei.**

Ad dedecus enim & deformationem eius proficit qui subdola mente confingit doctrinam ad decipiendum corda simplicium, turpis enim inuenies in die iudicij dei. Astucia enim malæ mētis, ut id quod sibi libitum est expleat, uerba dei adulterat, ut sensum inuertat. Adulterare est autem, uerum sensum per falsum uelle excludere. **¶ Sed in manifestatiōe ueritatis cōmendantes nosmetipfos ad omnem conscientiam hominum coram deo.** Hoc dicit, quia in prædicatiōe euangelica nulli se fecit suspectum, addens amplius cum dicit: Coram deo, ut hoc ipsum nō solum hominibus manifestum, probet, sed etiam deo cui nihil occultum est. Testimoniū dei ergo implorat, ut uel sibi credat, quia ita prædicat sicut datum est ab autore, & deus hoc modo testis est, dum dat signa & prodigia fieri per manus eius.

SED & si opertum est euangelium nostrum in his que pereunt. Verum est, quia increduli non uident perfidia obcæcante splendorem uirtutis dei. Velamen enim est supra cor eorum & obtusio infidelitatis, in Iudæis maxime. ¶ ¶ In quibus deus seculi huius obcæcauit sensus infidelium, ut nō peruideant lumen euangelij gloriæ Christi, qui est imago dei. Deum dicit seculariū hominū, quia maleuoli sunt erga fidem Christi, sensus obcæcare, ne uideant ueritatem euangelij maiestatis Christi. Hoc ergo illis præstat quod uolunt. Quia enim mali uoti sunt homines, & intelligentes uerum, dicunt esse falsum, in eo ipso adiuuant ne possint credere quod uolūt. Christum autem cum sit imago dei corporeū tantum asserunt, relinquentes gesta eius, solius carnis faciunt mentionem,

Esaiæ. 6.

tionem, de quibus dixit Esaias: **Obsecrauit oculos eorum ne uideant: & auribus ne audiant usque in hodiernum diem.** ¶ **Nec enim nosmetipsos predicamus, sed Christum Iesum dominum nostrum.** Hoc est, non nostram gloriam annunciamus, ne quis nos dicat propter nos ipsos euangelizare ut nobis proficiat forte ad tempus, sed Iesum dominum nostrum annunciamus subiicientes nos uirtuti maiestatis eius. • **Quando ergo nullum grauamus, nullum concutimus & Christum dominum nostrum fate-mur, quid est, ut elati iudicemur, aut pro nostra propria utilitate predicare ut gloriosi appareamus.** ¶ **Nos autem seruos uestris propter Iesum.** ¶ **Intantum se seruus Christi esse probat, ut iubente ipso ministrum se horum in predicatioe testetur, ut pro utilitate horum subiecti sint in ministerio Euangelij.** Seruos ergo dicens ministros significat, sed ut humiliter loqueretur sic dixit: ut uere ostenderet non ad suam gloriam se predicare euangelium, sed ad claritatem domini Christi, cui obedit, cui seruit, sicut & ipse de minus ait: **Ego sum in medio uestrum non ut minister, sed ut ministrem, non merito horum quibus ministrat, sed propter imperium domini.** ¶ **Quia deus qui duxit de tenebris lumen fulgere illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem cognitionis gloriæ suæ in facie Christi Iesu.** ¶ **Hoc dicit, quia misericordia dei factum est, ut nos, inquit, qui fuimus incredibiles in ignorantia hoc est in tenebris, per nos daret deus lumen ceteris gentibus.** Quantum se adhuc humiliat ut dei solius & Christi gloriam præferat. • **Illuminatur enim, ut cognitionem habeant gloriæ dei per Christum.** • **Ideo gloriæ dei ait cognitionem, id est, non dei solius, sed & Christi qui est gloria eius, ut significaret non solum deum cognosci, sed & opera eius & misericordiam & prouidentiam qua cōdidit & saluauit genus humanum, uisus in Christo per gloriam uirtutis suæ.** ¶ **Habentes autem thesaurum hunc in uasis fictilibus ut excellentia sit uirtutis dei & non ex nobis.** ¶ **Thesaurum sacramentum significauit dei in Christo, quod credentibus manifestatur, incredulis uero quod-**
dam

dam testum est uelamine, quia sicut thesaurus in occulto ponitur, ita & sacramentum dei intra hominem, id est, in corde humano absconditur. Hunc ergo thesaurum in animo & corpore dicit esse a deo datum, ut eminentia uirtutis eius appareat per homines predicatores duntaxat, ut reconcilietur omnis lingua creatori suo, non ad honorificentiam hominum sed dei, qui se manifestat per homines, qui cum humiles & imperiti essent, acceperunt potestatem a deo & loquendi magnalia & agendi. ¶ Fistilia ergo uasa dicens, infirmitatem naturæ humanæ significat, quæ nihil potest nisi a deo acceperit uirtutem: & ad laudem suam deus per hæc se prædicet quæ infirma sunt, ut gloria illi detur non homini qui ex luto factus est. ¶ In omnibus pressuram passi, sed non coangustati.)

Nunc ostendit propter quod idonei erant predicatores, quia semper illis in necessitate affuit deus. Ideo pressuram aut passi, sed non coangustati, hoc est, non permisit deus tantum nos opprimi ut cederemus: ¶ Inopiam passi (sed non destituti.) Id est, in inopia positus affuit pastor deus. ¶ Persecutionem passi, sed non derelicti.) Verum est quia consulebat eis deus, ne satis sibi facerent de his inimici.

¶ Deiecti sed non perimus.) Id est, uerberibus prostrati, sed obstante deo non mortificati. Siue enim clausi siue uinculati, adiutorio dei manus hostium euadebant.

Denique Paulus & Syllas cum essent clausi iam cæsi, & pedes eorum iam essent in neruo conclusi, alacres hymnum canebant deo, fortiores his facti qui non erant cæsi. ¶ Semper mortem Iesu in corpore nostro circumferentes, ut & uita Iesu in corpore nostro manifestetur.) Dubium non est, quia in martyribus Christus occiditur, & in his qui pro fide patiuntur aut extis, aut uicula, aut uerba Christi passiones sunt, ut & uita eius in corpore eorum palam fiat. Passiones enim sunt quæ ostendunt meritum ad futuram uitam, quam promisit Christus. Vnde alio loco dicit: Cum infirmor tunc potens sum. Et iterum: Per tribulationes oportet nos intrare in regnum dei.

¶ Si

Act. 16.

Sergo nos qui uiuimus in mortem tradimur propter Iesum, ut & uita Iesu palam fiat in hac mortali carne nostra.) Apertum est quod dicit, quia ideo in mortem tradi, inquit, propter Iesum non recusamus cum possimus uiuere, ut uita qua resurrexit a mortuis Christus, huic mortali carni nostrae praestet, hoc est, non timeat mori propter resurrectionem promissam. ¶ ¶ Intraque mors in nobis operatur, uita autem in nobis.) Hoc dicit, quia pro salute eorum morti subiiciebant. Gentibus enim praedicantes inimicitias sibi excitabant, tam a Iudaeis quam a gentibus usque ad mortem. ¶ ¶ Habentes uero eundem spiritum fidei.) Hoc est communem spiritum per quem firmatur fides, habemus uobiscum. Ideo enim pro ipsis tanta patiebantur mala ut inuicem sibi copularentur in fide.

Psal. 115.

¶ ¶ Secundum quod scriptum est: Credidi propter quod locutus sum, & nos credimus propter quod & loquimur.) Exemplum ideo dedit de spalmo ceterisimo decimoquinto, ut ostenderet ideo se promptum esse ad omnia toleranda, quia credidit futuram resurrectionem. ¶ ¶ Securus ergo de futura uita, presentem uitam non habet caram quippe cum hoc credat, ut tunc illa beata speretur, si haec contemnitur. ¶ ¶ Securus ergo quia quod credidit uerum est, audet hoc praedicare ut ceteros spei suae participes faciat. ¶ ¶ Scientes quod qui suscitauit dominum Iesum & nos cum Iesu suscitabit & constituet uobiscum.) Hac spe dicit laborari propter fidem, quia exemplum praecedit resurrectionis domini Iesu, quid futuri erunt qui credunt, quia sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes uiuificabunt: Adam enim forma mortis est, causa peccati. Christus uero forma uitae propter iusticiam, quia peccatum non fecit, nec dolus inuentus est in ore eius. Et quoniam participes hos communis fidei dixit: Resuscitatos inquit, constituet uobiscum, ut unius fidei in una sint domino pacis. Cum enim intelligunt, quia pro ipsis patientis, & isti solliciti sunt de passionibus horum uelut communi patientis, simul & participes erunt in uita promissa, ut simul contristati simul gaudeant: propter illos sic loquitur

1. Cor. 15.

1. Pet. 2.

tur

tur qui resurrectionem negabant, quos & in prima epistola exprobat. ¶ Omnia enim propter uos ut gratia abundans, per multarum gratiarum actionem abundet in gloriam dei.) A munere suo deus nullum uoluit esse alienum. Et quia non omnes capiunt uerbum fidei, apostolus dei uoluntatem sciens persecutiones & pericula pati non timuit, dummodo omnibus fideliter predicaret ut plures possent credere: ut abundans donum dei non per paucorum gratiarum actionem minueret ad contumeliam dei, sed multis proficiens adiuuaret per multarum gratiarum actionem ad gloriam dei. Quanto ergo hic dignus honore est qui animam suam semper morti subiecit, ne donum dei longe aliter proficeret quam datum est? Nunquid non magna contumelia eius est, qui cenam faciens opulentam ac multos inuitans, paucos habet in summa? ¶ Quapropter non deficimus.) Manifestum est hæc ad superiorem sensum pertinere. Ut enim deuotionem suam adhuc propensiorē in dei rebus ostendat, hæc subiecit quibus nullo genere deficere se probat, quominus id quod deo placitum est impleat, securus tamen de resurrectione promissa. ¶ Licet si exterior noster homo corrumpitur, sed interior renouatur de die in diem.) Pressuris, plagis, fame, siti, frigore, nuditate caro corrumpitur, sed anima spe futuri premij renouatur, quia assiduis tribulationibus purgatur. Proficit enim in pressura non interit, ita ut accedentibus tentationibus, quotidie acquirit ad meritum, quia & corpori corruptio hæc proficit ad immortalitatem merito animæ. ¶ Id enim quod in presenti est momentaneum & leue est pressuræ nostræ, supra modum in sublimitate, æternum pondus gloriæ operatur in nobis.) Presentis temporis tribulationes quæ causa fidei ingeruntur momentaneas & leues dicit, quia sunt temporales, supra modum tamen in sublimitate æternum pondus gloriæ operari patientibus. Paruis enim laboribus magna redditur merces, & pro leui tribulatione, supra modum sublimitas gloriæ pensabitur perpetua. ¶ Non contemplantur quæ uidentur.